

ივერი

საჯარიანი ღირებულება:

თ.ჯ.	მ.გ.	თ.ჯ.	მ.გ.
12	10	6	6
11	9 50	5	5 50
10	8 75	4	4 75
9	8	3	3 50
8	7 25	2	2 75
7	6 50	1	1 50

ცალკე ნომ. — ერთი შურნი.

„ივერიის“ ტელეფონი № 227.

ქართული თეატრი
პარაკევი, 18 აპრილს,
ქართულის თეატრის არტისტებისადმი
ქ. ავალიშვილისა და ვ. აბაშიძის
მონაწილეობით
წარმოდგენილი იქნება
სხვადასხვა

I
ახალის დროების გმირი
კომედი 2 მოქმედ.

II
მობტა
ვოდევილი 1 მოქმედ.
მონაწილეობას მიიღებენ: ქ. ავალიშვილისა, ჩერკეზიშვილისა, ნებერიძისა; ბანი აბაშიძე, გედევანოვი, აღამიძე, კარბელი და სხვ.

დასასრული
დივერტისმენტი
სხვათა შორის მონაწილეობას მიიღებენ: ენ. ამირაჯიბისა, თ. გრიგ. აბაშიძე და ს. ცხომელიძე.
დასაწყისი 8 1/2 საათზე.

ახლად შექმნილი
ქართული სერო
(ისტორიული ქულაჯები)
ბ. ნ. კაციაძის ლიტერატურით გაშვებული
კონსერტაზი
მ. გორგიშვილი — თბილისში, 16 აპრილს
(სამოქალაქო კლუბში).

ფელეტონი

ნაწყობი
მძლეოა მძლე ხარ, სიყვარულო, შენ აბრუნებ ქვეყნის ჩარხსა, შენ ახერხებ შენ ეპოქებს ქვეყანაზედ ყველა არსსა, შენვე აძლევ შროსს და ლაზარს ცოცხალსა და დასამარებსა, ჯოჯოხეთს-სამოთხისნაც შენ გვიშაბდებ გზა და არხსა.

დ. მახანელი
აღდგომის ღამე
(დასასრული *)

განდობ რა ცოტადღნი მანძილო, მაცხოვარი შეხედ სხვათა. ამათ შეადგინდნენ მღაღარნი, მძარცველ-მკაბულნი, მტაცებელნი, ავაზაკნი, მტარაღნი, სსტაკნი მმართველნი, კაცს-მკვლელნი, ფორსიგველნი, თვალთ-მკერდი, უსამართლო მსაჯულნი და სხვ. უზრუნველად მიმოვილოდნენ ესენი გზასა და მზიარულად საუბრობდნენ, ამარტყდით არა ქრისტეს აღდგომა, გარან დროს გატარება და პირადი სარგებლობა. რა დინახეს მომავალი მაცხოვარი, შემკრთალნი შედგნენ მკვდრებით აღ-

*) იხ. ივერია № 72.

დ. შვირილაში — ხუთშაბათს, 17 აპრილს (ნორმალურს სასწავლებელში).
მ. აბაშიძის — პარაკევის, 18 აპრილს (ქალაქის თეატრში).
ხაშურში — შაბათს, 19 აპრილს. დასაწყისი 8 1/2 საათზე. ხორის გამგე ი. მკვდრიშვილი. (2—უ—2)

ბოვილის ალაპის მამაკობა
საყოველთაოდ აცხადებს, რომ მსურველთა ყოველ ღვედ შეუძლიან მიიღონ ქალაქის კანცელარიაში ტფილისის გუბერნიის საქალაქო საქმეთა საკრებულოს ამა წლის 8 აპრილის დადგენილების თანახმად შესწორებული, საბოლოო ნუსხა აღმოჩნეულია, რომლითაც ტფილისის ქალაქის საბჭოს ხმონებში უნდა ამოიზიონ 1897—1901 წლისათვის. (3—1)

მთავრობის განმარტება
ეგობათ სამსახურის წესთა შესწორებისა გამო უფროსობით: სისხლის იჯლის სამსახურელს საქმეთა მწარმოებელს თანამდებობას აღმსრულებელს, კოლეგისა სესიონის ჩიგაგინი — ნადვარანი სოკრეჩიავაბა.
განჯის გუბერნიის სასჯელმთავროს განხეთა გამგეობის საქმეთა-მწარმოებელს მე-VIII კლასის თანამდებობის აღმსრულებელს, კოლეგისა რეაგისტრატორს მირიანაშვილს — გუბერნსეა სეგრეტარობა.

დამოილის წინაშე. ქრისტემ უბრძანა: „თქვენ ხართ ახალი დროის კაცნი და დროთა მოთხოვნილებით ხელმძღვანელობთ ცხოვრებაში. სიმადიდრის მოხედა და თავმოყვარეობა, აი ის მადა, რაიცა აღძრავს და გამოიწვევს თქვენს მოქმედებასა. ბოროტებას შეუპარავს გული თქვენი და დაუდგამს თქვენთვის უღელი წარწყმელსა. აიღიო ხელმან თქვენმან ქური და ფარი და შეუდგა ცეცხლითა და მახელითა გზასა ცოდვიანსა: მტაცებლობისა, პარისისა და კაც-მკვლელობისა. პირი თქვენი უშიშრად გამოსთქვამს ზაკვასა ღვთისა და კაცთა კანონთასა და გული თქვენი არს ამოა. ბილყ არიან გზანი თქვენნი ყოველსა ვამს: არა არა პირისა თქვენსა სიმართლედ და ქეშპარებისა, რამევე სიტყვანი პირისა თქვენისა არა უსჯულოება და ზაკვა. უსჯულოება იძიასა გულმან თქვენმან საწოლისა ზედა თვისისა, დამსდგა იგი ყოველსა გზასა არა კეთილსა და ბოროტსა მის არა მოეწყინა“. ამინ, ამინ გეტყვიოთ თქვენ, მოვა დრო და იგი მოახლებულ არს-ცა, ოდეს სურვილით თქვენნი მიეცევიან თქვენნი ყოველნი თქვენ-მიერ იგზმობენ მადასა თვისისა და ალი-მართებან წინააღმდეგ თქვენსა. გითქვითათა თქვენ ამა საშინელის, ფარტად და შეკონათ თქვენდა მამართ, დღისათვის!.

ცოდვილი იდგნენ უძრავად თავ-

დამტკიცებულ იქნა: კოლეგისეა სეგრეტარის სარისხში მოსკოვის უნივერსიტეტის პირველ სარისხის აღმსრულებელთა კონსილიის სასჯელმთავროს განხეთა გამგეობის საქმეთა-მწარმოებელს მე-IX კლასის თანამდებობას აღმსრულებელად ბადრიძე.

ახალი ამბავი

ტფილისში ჩამოვიდა ამ დღეებში ზვე ზირან საბოლოოდ გამოგზავნილი კავკასიაში უზამღურის განკარგულებით გვარდიის მსროლელთა ბრიგადის უფროსი გენერალ-ლეიტენანტი გ. რ. ვასმუნტი, ვარშავის უნივერსიტეტის პროფესორი კ. პ. კოვალკოსკი, პეტერბურგის ოლქის სსამართლის ბრალდებულის ამხანაგი მ. ფ. ჩულიკი, ექიმი ნ. ს. ბერკოლი, უფროსი აღიუტანტი გვარდიის მსროლელთა ბრიგადის მართვლის ბრალდებულის ამხანაგი მ. ფ. ვანსკლ და როტმისტრი კორასირის პოლიცია ე. ი. ბერკოვი.

რათა უკეთ იქნას შესწავლილი საეკლესიო ნაშინი, რომელიც იწახება სიონის ტაძართან დაბრუნებული საეკლესიო მუზეუმში, მის მართვალად უსამღვლეოგობას, საქართველოს ექსარხოს ვლადიმირს ამ მუზეოს გამგე კომიტეტის წევრ-

ჩაკებულნი და სდუმდნენ. ხოლო მე სახელისა ჩემისათვის, განაგრძობდა მაცხოვარი, განვიერთ თქვენცა გზა ცხოვრებისა და გამოხსნისა. იგი არა მსჯავრი თქვენის საკუთარის ნამუსელსა. მან ვადაშლის თქვენს წინაშე წარსული თქვენი, გამოუწვილს იგინი თავით დარავად. კებლითა ღრქენამან აღავსოს სახლი თქვენი, ცოლინი თქვენნი გვრაცნობდნენ ქმართა და შვილნი დღეთა და მამათა. ხოლო ოდეს გული თქვენი და შრეს წუხილითა და მწუხარებითა და ნაშელო თქვენი აღიკნოს, ვითა ჭურჭელი, ნადეგითა და ქენჯრითა, მამინ ლანდნი დაღუპულითა შეგრიგდნენ თქვენ და გარგესნათ კარი დასინანი. წარავლით და განსომდნენ, რამეთუ ცინი და ქვეყანა განქრნენ, ხოლო სიტყვანი ჩემნი არა წარდნენ.

ამ დროს აღმოსავლეთში ამოაშუქა უფილად მზემ და ტყის წველი აღმო გამოჩნდა საშინელი დასახიზრებული კაცის სხეული, ჩამოკიდებული ვერხვის ხეზე. ჩამოჩრჩვალის თავი თითქმის მოჭრილობა სხეულს და ჩამოკიდებულიყო ძირს. ყველა-ყარანთ გამოეჩინათ მისთვის თვლით და გამოეცხათა ლოკები. აღვალა ვატიკონი ტანი დასივებულიყო და წყლული გადმოსდიოდა. სხეული ტრიალებდა პირში

ზად დამტკიცებია: პირველ-დამსწრეთ—სინოდის ქართლ-კახეთ-იმერეთის კანტორის წევრი არქიმანდრიტი ლეონილი და წვერებდა: კავკასიაში ქრისტიანობის აღმადგენელ საზოგადოების სასწავლებელთა ინსპექტორი ილიმენი კირონი, დეკანოზ პეტრე კონოპოვი, მღვდლები: კალისტრატე ცინცაძე, მარკოზ ტყემალაძე და ვასილ კარბელაშვილი, სასულიერო სემინარიის მასწავლებლები: ი. ფერაძე და ნ. მახათაძე, სასულიერო სასწავლებლის მასწავლებელი მ. ჯანაშვილი, ტფილისის სათავადაზნაურო სკოლის ინსპექტორი ე. თაყაიშვილი და ფოტოგრაფი ა. როინაშვილი.

ტფილისის სახელმწიფო პალატის მმართველს უთხოვია გუბერნატორისათვის, იშუამდგომლოთ სადაც ჯერ არს, რომ თელავის მაზრის სოფ. კოგორტის მცხოვრებელ გლეხებს დატარების ხარჯის გარდახდის შედგავით მიეცეს და ეს ხარჯი ხუცის წელიწადს ერთმოდეთ ნაწილ-ნაწილად დატარდეს, რომელიც სოფ. ერთიანად დაიღუპებინ კოგორტის მცხოვრებლებითა.

სახელმწიფო საბჭოს დაუდგენია, რომ იმ ფულს, რომელიც სოფ. ხუცისა და სოჭის სასოფლო-სამეურნეო საცდელ სადგურების შესანახად

და აქეთ-იქით საფთხურით იქნედა შეხლებს. მრავალი მტაცებელი ფრინველი არს ეხვევადა მას, ხოლო ზოგნი ასდნენ ზედ და შეუბრალდებლად სწუწავ-ჭლოვადნენ.

ეს იყო სხეული გამცემელისა, რომელიც თითონ დასო თვის თავს მსჯავრი. ყველა აქ მდგომა შიშითა და ზიზით მოარდა თვლი ამ საზარელს სურათს. ხოლო სახე მკვერთით აღდგომილისა რისხვით აღენ. თო. ზოი, გამცემლო! ბრძანა მაცხოვარმა: — შენ გეგონა, რომ თვით მკვლელობით დაიხსნიდა თავს დამალვით შენის ლალატისაგან? შენ მალე სკან შენი სიწმილი და დაეჭვებო მთავრო ბოლო შენის დამწველულის სიკოცხლისთვის. ამწაშული ისე ცხად არს, რომ შენ არ მიხმედდ საზოგადო სიძულეს და ირთი სურის დაღუბა. ერთი წამი, უთარა შენ თავს, და თავი ჩემ მიუცემ დაუსრულებელს სინებელს და გული ჩემი აზროვდა საშინელს ნაშელოს ქენჯრსა. ნუ დაღვნი იყოს ასე. ჩამოვად ხით მაგით, გამსიფველო! დაგებრუნდნენ და გაგიმთვლდნენ შენ დაჩრქინილი თვლინი და აღდგეს შენეკლული და შერცხვენილი ულსა შენი იმავე გვარად, როგორიც გქონდა შენ იმ წამს, ოდეს ამბოარს თვლით და გამოეცხათა ლოკები. აღვალა ვატიკონი ტანი დასივებულიყო და წყლული გადმოსდიოდა. სხეული ტრიალებდა პირში

არის გადაღებული, წრეულობით მიუმატოს 3,000 მან.

ფინანსთა და შინაგან საქმეთა სამინისტროებს შესაძლებლად დაუნახავთ თელავის მაზრის სოფ. შილდის 20 კომლ გლეხკაცი შემუსობუქნი იმ ძველად დარჩენილი შესატან ფულის გარდახდა, რომელიც მამულის გამოსასყიდლად შეიქმნა ხაზინაში.

ტფილისის გუბერნატორს ნება დაუთხოვა თელავის მაზრის სოფ. ზემო-ხოდაშენისა და აწუტრებლისათვის მიჰყილდნ თავიანთივე საზოგადოების გუბერნატორს ვეწითი ფული სურია 70 კაბ და ფული მოზინვე სასოფლო თანხას მიუმატონ.

7 აპრილიდან 16 აპრილამდე ტფილისში გადამდების სწეულგანით გახმადარან ავად: სახალი—2, წითელი—61, ჩუტყვავილით—15, ყვავილით—3, ცელქრევიბით—1.

როგორც ვუწყით, მცხეთაში ამას წინად თავი მოიკლა იოსებ რომანოვის ძემ მრველიშვილი. ამ ამბის შესახებ ტყ. ფურ. აცნობებენ, რომ განსვენებულს ბარათი არა დატოვებია, რა თუ რა მიზეზით მოიკლა თავი, თუმცა ამბობენ, რომ სულთნი ავად იყო და ეს არის მიზეზი თავის მოკვლისა. დიდს შაბათს, როდესაც ორნი ძმანი სადაც

დაეშო წინაშე მკვდრებით აღდგომილისა და ცვედრებოდა, მიგმადლებინა მისთვის სიკვდილი.

— მე ყველასთვის ვარ გზა, მამვენებელი ცხოვრებისა, განაგრძობ მაცხოვარმა, ხოლო შენთვის, გამსიფველო, კარი მისი საუკუნოდ დახმულია. შეტყვენებულ ხარ შენ ღვთისაგან და კაცთაგანც! წყულო იყავ შენ უუთნითი უფროსამდე! შენ არამც თუ მოჰკალი შენსამად, რომელმანაც გაგანდო თავის გული და სული, გარან გაეც იგი სატანგვლად და საგმობად. ამისათვის დამიხსიხარ შენ სიკოცხლით. შენ იარო ქალაქით ქალაქად, სოფლით სოფლად და ვერსად ვერ მოვებდ თავსაშარსა; ურთხუნებელ ყველგან და ყველას კარსა და არიან არ გავიღებდეს; სთხოველ საშეკლას-პურსა, ხოლო გაწვიდნენ ქვასა; გწყუროდა და შენ გასმვენდნე ჭურჭლიდგან, რომელ არს სახეს სისხლითა შენ მიერ გაცემულითა. სტორადე და ცრემლით შენნი გადაიქცოდნენ ცეცხლის ნაუღელად და ნადეგვლოდა, რომელიც სწუწადნენ შენს თვლებს და სახეს და აწუტრებდნენ. ქვანი, რომლებდაც შენ შესცადედე ფერხთა, ჰვალდებდნენ ჰყვიოდნენ: „გამცემლო, იყავ წყულო!“ არ ვინ მოვიდეს შენ, გაცეცხლებოდნენ ხალხის სალყადგან და ყველას სახეზე აღმოიკითხავდე: „გამცემლო, წყულო იყავ!“ იწყვე-

წასულიყვნენ, განსვენებულმა აიღო ზერდანის თოფი, დიმიზნა მარცხენა გულთან და ჩახხბი ფეხით დაეცემო...

* გზ. * კავკასია სწორედ ოზურგეთიდან, რომ აკეთის ორკლასიან სასწავლებლებს მასწავლებლებით არ მიუღიათ...

* ოზურგეთი. 14 აპრილს აქ ოზურგეთის საქალაქო ეკლესიაში გარდახდულ იქნა პანაშვილი ქ. ტუჩო...

* სოფ. ურავა. (რაჰის მახრა) მშენებრივი მდებარეობა აქვს სოფ. ურავს. იგი გაშენებულია კავკასიონის ქედის მახლობლად მდებარე ადგილას...

ლიც უწერის მხევე წყალზედ ბევრად უკეთესია. ამ ნაირად სოფელი ურავი ყველაფერთა შექმელია, მაგრამ უსარგებლოა უზბოძობისა გამო...

* ჟ. ფოთი. თვალ არ იყუა ძმარო, შიგ უფროის წყალი, სწორედ ჩვენ ოსების ბუბების შესახებ არის ნათქვამი...

* სოფ. შუმბოქვი (ოზურგეთის მახრა). ჩვენს სიხარულს სახეობა არა აქვს, რადგან მამასხლისად გ. სანდამი იქნა არსებული...

წაიღა, რაც სოფლის საზოგადოებამ განაწინი დაღვინა აქაურის ერთკლასიან სკოლის ორკლასიანად გადკეთების შესახებ, მაგრამ ღღმდელი უფროსობლებმა არის დატოველი ეს განაწინი...

* ამ დღეებში დაიჭირეს მეორე ტრუსიად ამ სამთავან, რომლებიც გაქცნენ სამხედრო ჯარსტრუსადგან. ეს ტრუსიდა განაგრეს უმჯობეს წასულა ნათესავსაგან, ასულა რანის გზის დაიხვედნენ და განქრებულა თურქმე მობრად...

დაბადებული

დ. ცხინვალში, 23 მარტი. ამ ქაშად სოფელ-სოფელად დადის ერთი ქაშაქვად გაცე, ასე თურქმენ-ტრუსადგან წაიღას, ტომათი. ეს თან იგედა უფროსობისსა და სხვადასხვა და ქაშარაგს შავი ზაშუფა. თან განუშორებ...

ლო დაიჭეს მცხოვრის ხტო და რამდენიმე საღმრთო წერილის წაგანც. ერთხელაბს გარდა როგორც ქართლად, ასე რუსულად. ეს უმჯობესი გაცე სათავად, მაშინდაგან პატარა პაქუბა და თას რამეს უბნებანს, მაგალითად: ზოგა ეპისის, კეგესი, ზოგა, კეითხასეს, ზოგა, პატარს, და სხვანა.

უნდა მოგახსენიოთ ისიც, რომ მოზრდიანი უნაჩრდისან სარდალს! მცხრამ ის გეოე არ მისს, რადგანცნ სოფეთას არს ეტეობარს. აა რა მამაზსუსს, რადგანცნ გეითხე, რა მამაზით შესდგე ბერადგე მეთე:

უფრო დამატე ჩემო ძმოსა დაწეო ამნს. მე ჩემს მუქს, მოკეთაგესს და ნაწინაბუს მოკომოდსა სმუბოდად. მოკომოდს იმეტად, რომ იმინი ცრუ მოწოდუნენა არანს. აა, მაგალითად, რასს სანდას ჩვენსა. ისინი დღესასწაულაბენ უოვად წლად შობისა და სახლ-წლისა შუა კვირასა ოთხშობისადღეს უჩადსტარ-სუსი (ქართლად ეს სიტყუბა ნაშუასს „სასლას ანგელ-ლოზასს“) ამ დღეს ეგულა ოჯახში სავალა უნდა დაეგეს. ესაგნ და განაწინა, ამს დახობაც. მომეტებულად გეიტხესსა ქსობცენ. ამისთან იმ დღისათვის შენახული ჰქეო ეპისა ბამბა, რომელსაც უოვად წლად წაიღეს დროს თითო ნაგულეს უმეტებენ და ფრთხილად ინახავენ. მოადგამენ ხოლმე არაუბე გეგრეთი, მოატრენს სავალეს, დაიხვენ ბამბას წინ და სქემებანს დღეთის, ღოგულაბენ, ღოგეამა შესოსოგენ, კემბედა აგეგროგო. როგორც უკანსტულაბენ ამ წესს, ეგულას გუგელი დამეოადებულა ქაქს, რომ ეგემბადან მოკეთებებო (რადგანცნ, ამისათვის მართ, თუ ამ დღეს ასე მომეტებენ, ამისი სხვანი სულ ეგემბებთ აგესაქს). ოთხშობისადღეს დაეგეგენს ხორცსა და მამულაბენ ანაგს, რომლისა შემადგე სახაზრად დაეგეგებანს. ასე...

გარდა ჩვეულებად აქეთ, რომ კვირის მკეთრად ორშობისადღეს უმეტებენ. მე ეტენა არ მომეწონა და არც არა ეკემე არ ამისი. დაეუწეე დარბაც, რომ ჩვენ ქრისტიანებო ერთი და, კადანსტარ-სუსი არ უნდა ევალესსწაულაო, რადგანცნ არსად არს სწერა-მეთე და ორშობისად მკეთრად კვირას უნდა ეკემეოდ, როგორც სხვა ქრისტიანებო ეტეგეან-მეთე. ამთი სხვანოლოდ ამადგეს და ამითაღასწაულეს. ამის განიო განუშორდა იმეგულა ბე-რად. ესაგნ მინდა უბნებოა წვედე სადმე და აქ ღოგეამა გაცეატრო ჩემნი დღენა. დეგე დახტინან და მკეთრად უფრს არ ორშობისად და ჩემს განზრახვას შეესარულაო...

ასე განთავსე უმჯობესი გაცემ თავისი დაწინაგე.

საკეთრადგა, რა აქეს იმ სარდალსკე გეოსს, რომ ეგულა გეოს ეპისის?!

ნარკვევი

(უზრუნავ-ვაზუბობდამ)

ქართლის თავდაზნაურთაბ მიწას ფრიადეს სასიამოვნოა და მეტისმეტად სასარგებლო საქმეს მოჰქეოდა ხელი: ქართველ საზოგადოებებს უთუოდ ესთამებთ, რომ მსწენებულმა თავდაზნაურთაბაში ზემო ქართლში სავაჭრო და საწარმოებელი ამხანაგობის დახრსება განიზრახას, რის შესახებ ეანწინიერი ნებართვაც მიიღო უმაღლესის მთავრობისაგან. როგორც გვემბოდა, აქამდე მზადებდნენ იგენინ, რომ სქემე მკეთრდნენ ნაიადგეზედ დაეგენებინათ. ენელი, როგორც სქრას უოვადეფე თავდაზნაურის მორჩენილად და სქემის განხორციელებას ჩქარა შეუდგებოდნენ. აი...

დე და ეძახდე ხმა მალა, ციხებმე სიკვლილსა წყალსა და ხმელეთზედ და ფერსად მპოვედე, ხოლო რა პპოვა, გარბოდეს შენგან იგი და გველოეთი შემოგისინებდეს: გამცემლო, იყავ წყეულ! არ გემწაროს შენ ეს. სასურთომი ერთხანად შეგიბრალოს, შენ იმორენა მეგობარი, რომელიც უნდა იგი გურობდელით საპყრობილისა გიხახტეს შენ ჭეგვერდებდეს: გამცემლო, წყეულ იყავ! კეთილსა უქმნდე და კეთილი იგი შენი მოხატად ეწვენებოდეს ყველას. წყეულ იყავ, გამცემლო, შენცა და შენი საქმეიცა, კეთინს დაქცევენ შენ ამ ძხილითა. ხვილოდე შენ საუქუნეთი საუქუნად და ღრმადიდეს გულსა შენსა დაუძინებელი ჰია. სოცსლობდე, წყეულაო და იყავ სიამოვნოს შთამომავლობისათვის მავალითად და მოწმედ იმ დასტრულემელის ტანჯავასსაგანს, რომელიც მოიღოს ყოველს გამცემლსა. ადექ, აიღე ხელში, ნაცვლად სამგზავრო ჯობისა, ის ხის ტრტი, რომელზედაც ღამობდე შენ გემოვნა სიკვლილი და წარბედე! და რა დასარულია სიტყვა თვისი მკვდრითი აღდგომილმან, გამცემლო ადგა, აიღო ხელში ჯგობი და ჩქარის ნაიადგი შეუდგა თვისის დასტრულემელს გზასა. ამ ნაირად დასტრულემელს იგი დიდმდე და უხვის ხელით განაზნად ყოველგან თესლისა შფოთისსა, ამზობისსა, ღალიატისა და ორგულემისას.

ნუ მოიწონებო, მუხანაზიანს...

... ნუ მოიწონებო, მეუბნებიანს! რად? რა დაშავა? თუ-კი მოსახლენია და მომწონს... მე იმას ხომ არ ვამბობ, მიყვარს-მეთქი, მაგრამ მოწონებთ-კი ძლიერ მომწონს... ჩემს გულში მომწონს და ჩემთვის ხომ არაფერი დაუშავებია, რომ მაიღად არ მოვიწონო... არ იფიქროთ, ჩემო ერთგულნო მეგობარნო, რომ ამ მოწონების ქვეშ სიყვარული იფარებოდეს?! მე იგი მხოლოდ მომწონს და შეიძლება ამ მოწონებამ სიყვარულიც გამოიღვიძოს... მაგრამ როგორ?! მე ხომ იმას არ-კი ვიცი რომ კარგად. ერთხლის მეტად არ-კი დაღობარაკებებარ და დაღობარაკებულად ხომ სიყვარულის გამოიღვიძება არ შეიძლება... მოწონება-კი საზოგადო ვალია და მეც ამ საზოგადო ვალს ვასრულებ... მე არ-კი ვიყავ იმისთან დახლოვებულნი, რომ მომწონდა. პირველ დანახვისათანავე მომეწონა და როცა გამეცნო, ჩემს გვერდით საუბრეს შევეცა, მის შემდეგ ეს მოწონება ერთი-ორად გაიზოორკედა... შეიძლება ღირსიც არ იყოს ამ გვირის მოწონებისა, მაგრამ აქ სხვას რა საქმე აქვს, მე თუ-კი მომწონს და ვაღმერთებ?... იმისს ბარბა ტანს, რომელიც სიარულითა რღის ნარინარო მიიზრეკ, დღეს გაევირებოში მოეყვარა! პატარა თავს, რომლის სიმშვენიერის აღწერა არ ძალმიძს, უფრო აღმა...

ზემს და აქორფავებს ქართული თავბურჯი, კობი და ლეჩაქი, რომელიც მეცხრამეტე საუკუნის თამარ მეფეს ამეგებებს... კარგი მოყვანილი რგველი პირისსებე, რომელსაც უმშვენიერეს შვი თვალ-წარბი და ზომიერი მოკუნძილი ცხვირი. ვერ წარმომიდგენია, რომ ეს არსება ადამის შთამომავლობისა არის... ტყუილად-კი არ დავარქე „სულიკოა“!... — „სულიკოა“, „სულიკოა“, გავიძახი... სხვისთვის-კი რა გიცო და ჩემთვის-კი მართლა სულიკოა... განსაკუთრებით ჩემთვის სულიკოა მის შემდეგ გახდა, რაც გავიცანი და დაველოპარაკე!... ჩემი სულიკოს პატარა ტანის და თავის სიმშვენიერე ჩემს მხანაგე-გობრებს-კი ვუამბე და უთხარია: ძლიერ მომწონს-მეთქი, მაგრამ იმით წარმოიშობა მისასუბეს: ნუ მოიწონებო!... ნეტავი რადა? რა დაშავა მისმა პატარა ტანმა, პატარა თავმა, კობით და ლეჩაქით დაბურულმა?!... იმის ხომ წყენიბდა არ-კი შეუძლებლია, ისეთი ანგელოზი არ ამისი... ხომ კარგია? ხომ გულკეთილია? ხომ მოსწონს და საქმიანი? მამოხალისების მუხნებთან, ნუ მოიწონებო?!... მე ხომ სხვა არაფერ მომწონს, ჩემის სულიკოს მეტი?.. მუდამ ვუძებნე, ფანჯარადან ვათვალიერებ, პარადიზაში ქუჩაღვის კიდელ-ცხვირთან... როცა მუწარში მიდის, თვალს არ ვაშორებ და იმისს კეკულეს სიარულს, რამდენადც ვუ...

ვიკრდები, იმდენი მეტს აღტაცებ-ში მოეყვარა... მინდა დავეძახო, მივესალმო, გაველოპარაკე. უთხარია: მომწონხარ, დადებრებო! შენს პატარა ტანს, პატარა თავს, კობით და ლეჩაქით დაბურულს, გავიკრებებო მოეყვარა და ნება მომეცე ხანდახან იმი გიმზირო, როგორც ცილგან ჩამოშვინდის ანგელოზს-მეთქი... რამდენჯერმე განვიზრახე ამის თქმა, მაგრამ ვერც ერთხელ ვერ შევცხდილი. ნეტავი რადა? რადა ვარ ასეთი მშინარა? მშინარაც რომ არა ვარ! პირიქით ძლიერ ვაბედული კაცი ვარ. პირად-ღრმადილი ღოგი და ვფხვიც რომ შემეტკავს, იმასაც-კი არ შეუძინდები, თორემ ადამიანი ხომ იმითხედ მეტლასშინელი არ არის?!... მაგრამ მშინარის-კი მეტი შესწინებელი შეეგენა... თუ ეს ასე არ არის, მაშ რა მიზეზია, რომ ვერ დაღობარაკებოვარ, ხმა ვერ გამოვი, პირადარც ვერ შემხიბლენია!... ნუ თუ იმის შინა უნდა ვიქონიო, რომ ჩემი სულიკოა ჩემის სიტყვების შემდეგ გამოვჯიფებო და მეტყვის: პალონა კარბი, ბატონო! მე თქვენ მოწონებოვარ, განსაკუთრებით ჩემი პატარა ტანი, პატარა თავი, კობითა და ლეჩაქით დაბურული... შავი თვალი ბიცი, მაგრამ ჩიდა სამწუხაროთ, მე კი არ მომწონხარო, რადგანა ენა ეტენ მეტისმეტე ჰრელი თვალები გაქვს და ჩემს შავს თვალებს და თქვენს ჰრელს ერთმანეთთან საერთო არ აქვს რაო! მამინე!

მამინ რაღა წყალში გადავარდე?.. ჭეყანაზად ხომ არ დამეღომაბა... ცოცხელი სამარში უნდა ჩავეწევი! მაგრამ არა! მე ის ასეთი პასუხს არას დროს არ მომიცემს... ჩემი სულიკო ძლიერ გულ-კეთილი ქალია... გიცო, რომ შემზირალი... სულიკოც იმითად დავარქე, რომ სულ-სულ მომეწონებო... მეც უბედულ მოგწონვარ, თორემ რად გამოიქნა? რათ დამეწყო იმ გვირის კოლოთი ღამბარაკი, რომელიც მხოლოდ ქალთა სწევია? რად მეღერას პირველ განცნობისათანავე? რად მიმიპატრე სახლში? რას ნიშნავს ყველა ეს? მოტყუებან! და ციხეისა? თვალის ახევა-ანს? არა; ტყუილია! იმისი აღორძინი წრფელის გულიდან მომდინარეობდა... წრფელის გულით მიმიპატრე სახლში... რა უფლება მაქვს კიდევ მეტი გავიკარო... მაგრამ ისინი რად მეუბნებიან, ნუ მოიწონებო?!... რად ჩემი ჩემი ხედილია? რაღა უთხარა ჩემს სულიკოს, როცა შეგვხვდებო? ის, რომ სხვებმა მიიზრეს, მირჩიეს ნუ მოიწონებო და აღორც მე შემიძლიან, რომ მოვიწონო მეთქი! თუ-კი მომწონს, მინც უთხარა, არ მომწონხარ მეთქი?! არა, მომწონს, ძლიერ მომწონს და სხვა ამ რამდენიც უნდა სთქვას ნუ მოიწონებო, არას დავდე...

რას სწერენ ამის შესახებ ვაზ. კენ. ფურცლ. გამოიდგან:

სამაგრიზო უნდა მივაგებოთ ამ ანბანს, რომ დღეს გარდას მისრის შემოქმედის სასურველი ამხანაგსა და აქიანაგ მადან სულ-სურველის შიდასებათა 4-ს წლით გამოის სს-ეკურის მხედლობა მდგარაინი: დღის ქვიპაგა და ხის შინაგან სს-ეკურის მასაღებთათვის სს-ეკურად და თავათი უკუგაღსკე საქმის წარმოქმნათვის. ამხანაგამაზგან აჯარით აღუბული შინაგან არის სასურველად ბნ იორდეს სს-ეკურადის და ამხანაგ შემოსესებულ შინაგანის ერთად ამ წლის 1-ად მათს ამხანაგამს კადე უნდა გარდასკეს: ნაერთი ჭეზბა, საწარება, ორთა სს-ეკურადი—ზისას და თავის შესკურადე, შურის გასწავნილ მსწანს და სს.

ბნ სინარულითს თითონაც ვაზ. მოუცხადებთ სურვილი ამხანაგამის წყრობისა და 25 წლის ფეფი შეუტანია. ბნ სინარულითი ცნობილი სოვადებთან და ამხანაგამში მის მიერ მიანაწილეთათის მიხედვით ამხანაგამს კარგი და ნაყოფიერი მერძისი მოკლის.

ამ დაბოლო ხანებში ჩვენდა საბედნიერად, საქართველოს სს-ეკურად-სხვა სურვილი, თანდათან ვრცელდება ნაგავში ამხანაგამთან, რომლის საჭიროებას ხალხი კარგად ჰკვრიანს და რამდენიც ენადრებულ ჩვენ სს-ეკურად სს-ეკურადის ერთ საუკეთესო დაბამაკმაყოფილებელ დონისიბებად უნდა ჩითავდლოს. იმედი უნდა გვქონდეს, რომ ქართლის თავად აზნაურთა ამხანაგამა საქმეს რიგინად წყვიყვანს და ხალხის მოთხოვნილებას დააკმაყოფილებს.

ვაზ. „Русск. Вѣд.“-ში ვრცელი წყრილია დაბეჭდილი იმის შესახებ, თუ რამდენად სასურველია, რომ უნდადესი სასწავლებლები იქმნას დაარსებული რუსეთში უკვლავ. ვაზეთი, სს-ეკურად შირის, სწერს, რომ უკვლავ საჭიროა უნდადესი სასწავლებლების დაარსება კავკასიაშიაც.

შეიღას არ ვიდაროთ, რომ კვ-განამო უნდადესის სს-ეკურად სს-ეკურადის დაარსება, რომელსაც ქმნიან განყოფილებანი სამთო, სასოფლო სასურველი და საცქინსო აჭრელებლად საჭიროა, ამ შემთხვევაშია, თუ მანდ და მანდ მს-ეკურად მკამისში მოლოდინი არ უნდა გვქონდეს იმის, რომ კვ-განამო სს-ეკურადი უნდადესი სასწავლებლის დაარსება კავკასიაში.

აბარად საშუაარი

წლებადლ „ივერის“ № 70-ში ვაზ. „კავკასიდან“ ვაღიბებული იყო ერთი ამბავი იმის შესახებ, თუ ახალციხელნი სომეხნი ხელს როგორ უშლიდნენ ქ. ახალციხეში მართლმადიდებელ ეკლესიის აგებას და ასეთის ეკლესიის მავიერი ვითარის სიმზნითა და სისურვითი აშენეს შუაგულ ქალაქში სახანგებლო სასე-ბრო. რასაკვირვებელია, ზოგს არ-კი-ეცოდინება, რომ ამისთანა ამბებს დასაწყისი და სათავე შორეულს წარსულში აქვს.

ლში აქვს. საჭიროდ ვხდით ამ შორეულ წარსულის გამო ორიოდ სიტყვა ვთქვათ და ამისთანავე ერთ ისტორიული ამბავიც აღვნიშნოთ. ქრისტიანობის მიღების შემდეგ სომხთის ეკლესია და სამღვდლოება ხელს იწვდიდა რომ ბატონობა და მზრანებლობა დეპუტა საჭიროებდნენ და ამ სურვილის მისაღწევად ყოველ ძალასა და საშუალებას მზარობდა. სომეხნი ისტორიკოსნი მოგვითხრობენ კიდევ, ვითომ საჭიროებდნენ ეკლესია და სასულიერო წოდება ექვემდებარება სომხთისას. საჭიროებდნენ ქრისტიანობის და ეკლესიის სს-ეკურადს ამწესებდა სომხთის კათალიკოზი და თვით ანბან-ი-კი სომეხნი მესრობაში მიანიჭებოთ. ასეთს მოთხოვნი-ბის და ამხანაგამითი არა აქვს და ცნობილ ტრადიციას და ბაქთობას წარმოადგენს. უკვე ისტორიულმა მეცნიერებამ განმარტა და გამოიკვლია, რომ საქმე სრულიად იგი არა ყოფილა, როგორც სომეხნი ისტორიკოსნი სწერენ.)

საჭიროებდნენ და სომხთის სე-კლესია ვაზ ცალკეობა დაიწყო შემდეგ მეოთხის მსოფლიო კრების, რომელიც 451 წელს იმპერატორმა მარკიანმა მოიწვიო ხალკიონის ქალაქში. ამ კრებამ უარ-პყო ექტივის წყვეტლობა. რადგანაც სომხთის ეკლესიამ არ აღიარა ხალკიონის კრების დღენი, ამიტომ იგი ეკლესია განშორდა მართლ-მადიდებლობას. ხოლო საჭიროებდნენ მიიღო ხალკიონის კრების მიმდებარე. ამ კრებამდ სარწმუნოება ქართველი-სა და სომხისა ერთი და იგივე იყო, კრების შემდეგ-კი სარწმუნოებით განსხვავდნენ. მაგრამ სომეხნი მიიჩნე იციდნენ და იმედოვნებდნენ, საქართველო როგორმე მიეზროთ ღ ბატონობის სურვილს მიეღწეოთ. ეს არის მიზეზი, რომ სიძულღობა ღ მტრობას არ აშკარებდნენ, თუმცა, ხალკიონის კრების შემდეგ, ჩვენს მიხედვლებს გული აჰმდებრათ ქართველებს.

აშკარა სიძულღობი და მტრობა დაიწყო მტრულ წოდებულ დღინს კრების შემდეგ. ეს კრება მოახდინა სომხთის კათალიკოსმა აბრაამმა 596 წელს) და მიზეზად კრებისა შეიქმნა ის გარემოება, რომ საჭიროებდნენ ეკლესიის, სახელივანის მღვდელ-მთავრის კირონის შეთაურობით, სომეხთა ხელ-წოდებას ხელი უკუ-ტკბა. სომხთის სასულიერო წოდებას ეს არ მოსწონდა. დღინის კრებამდ ქართველობა შეგ-ჩვენებს, წყვეტსა და კრულვას მის-ცეს და ეს მართკი იმიტომ, რომ იქმნა საღვდლოებამ სომხთის ბატონობა ღ მზრანებლობა იუცხოვა ღ არ იხადრა. სომეხ-ისტორიკოსნი ჩამი-ანს მოხსენებული აქვს დღინის კრების დადგენილება და ეხად დანიშნავს, რომ ამ კრებამ სომეხს საღმრთო ვა-ლად დაუღვა ყოველ გვარი მეზობ-ლური ვერ შირი და დამოკიდებულ-ბა მოსპეთ ქართველებთანა) . თუ ახალციხელნი სომეხნი ხელს როგორ უშლიდნენ ქ. ახალციხეში მართლ-მადიდებელ ეკლესიის აგებას და ასეთის ეკლესიის მავიერი ვითარის სიმზნითა და სისურვითი აშენეს შუაგულ ქალაქში სახანგებლო სასე-ბრო. რასაკვირვებელია, ზოგს არ-კი-ეცოდინება, რომ ამისთანა ამბებს დასაწყისი და სათავე შორეულს წარსულში აქვს.

1) და ბაქრაძის „ისტორია საქართველოს“, გვ. 158—61.
2) ბნ ბროსეს Additions... , p. 120 II. 1.
3) იმ. იმის ისტორიის მეორე ნაწილი გვ. 306.

გვითხრობს სომხთის მწერალი კად-ნოტაკაქა აღბანთა ანუ აღივანთა ისტორიაში) . ამ მწერლის სიტყვით, სომხთის კათალიკოსმა აბრაამმა თვის საწესდის მზრანებლობა, არა-ვითარიმე მეგობრობა და ერთობა არ იქონიოთ ქართველთან, შურ-მარდეს, სმ აჰ-მ-ს-კ-ი ვიკატობედ ქართველთანა. წინად ქართველთა და სომეხთა შორის ხშირი იყო ხო-ლმე მოკვრობა და ბავშვების ერთად აღზრდა სკოლებში. აბრაამ კათალიკოსმა ყოველგვარ მოსპობა და აღი-არა, შეწინებული იყოს იგი სომეხი, რომელიც ამ ჩემს ანდერძს ვადავო. ერთად ლოკვისა და ღვინის ვიდრე-ბნ შესახებ დღინს კრებამ ხომ უფრო მეტი ფანატრისობა გამოიჩინა. ამ კრების დადგენილებში პირდა-პირ მოხსენებულა, რომ სომეხნი ნულარ ივლიან სალოცავად მცხეთა-სა და მანგლისში, რადგანაც მცხეთისა და მანგლისის წინად ჯვარი სომეხის სე სწამდათ, რომ სალო-ცავად მოდიოდნენ და ქართველ-ბებსაც ნუ ვაბატონებ, ნუ შეუშვებენ სომხის ეკლესიაშია. მხოლოდ ერთად-ერთი მოწყალე-ბა მოიღეს ქართველობაზედ სომხთის მიხედვ მიხედვს: დღინს კრებამდ და-ღვინეს, სომეხს ნება აქვს ქართველ-თან აღზ-მიცემობა, ვაჭრობა იქო-ნინოს, თითონე მიპყრობს ისე, როგორც პაპის იყინის რასმე, ფსის მიცე-მამში ქართველს უშეგვლად ისე უნდა მოექცეს, როგორც ურასია)...
დ. ურანგლი

რუსეთი

ფინანსთა სამინისტროს უკვე და-შუტკიცებია აწესდება სრულიად რუსეთის შაქრის მწირობებელთა სა-ზოგადოებისა.

ამას წინად ჰეტერბურგის ექვს სასოფლო საზოგადოებაში განაჩენე-ბი დაუდგენიათ, რომლის ძალითაც სასოფლოების ღუნებებსა და სამიკტ-რონებში უსესლა ახალ მოზარდ ღუნ-ებებს 21 წლამდე აღიკრებოთ.

სამ-იქონისო დეპარტამენტში ამ ყმადა იმის პროექტს არდგენენ, თუ როგორ უნდა მოეწყოს ევრო-პისა და აზიის რუსეთის მრავალ გუ-ბერნიის სოფლებში სასოფლო-სამ-კურნალო საქმე. ამავე დროს ზო-გიერთის გაგებრილიდან დებარტამენ-ტის წინაშე უნდადგინდებენ, ნება მივცეით ამ სისხსებ საავადმყო-ფოებში დაეარსებოთ სოფლო, რო-გორც შემოშუბა რუსეთის ხალხის გაგებრილობის დაწველმა საზოგ-ადოებაში. ასეთი სახის საავადმყო-ფის აგება 14 კაცისათვის 9,500 მ. ჯდება.

რადგანაც სახელმწიფო შეზნა-ველმა კასტება ძალიან გაადგომა ამ კასტებში ფულის შესანახად შეტნა და დებარტანა, სასულიერო უწყებამ ნება დართო სოფლის ეკლესიების, კრებულთ, რომ საეკლესიო ფული, რა უკიდურესმე მტრობასა და სიძუ-ლოლს ჰქვადგებდა დღინს წმინდა მ-ათა ტკბა, ამს დაწერილებით მო-

*) История Албании ии Атовани, 216—217.
) ბროსეს „Additions...“ p. 120. II. I. Iosseliani „Описание Древностей Ти-флиса“, 170, прим. 145.

ვარის მთავარს ფერდინანდს, რომელსაც თან ეახლებინა სამხედრო და გარეშე საქმეთა მინისტრები.

მოსკოვის საიმპერატორო საარ-ხელოვარ საზოგადოების დროსაველე-თის კამისის თავმჯდომარის ამხანა-გისათვის ჰეტერბურგის საახელო-გო საზოგადოების უბოძებია ოქროს მუზეუმი იმ დღის გამოკვლევისათ-ვის, რომელიც მან დასწერა „ამიტრ-კავკასიის ლუგისმურ წარწერათა“ შესახებ.

ქალების შრომა ხარკოვის გუ-ბერნიში თან და თან უფრო ასა-ბერესა მხოლოდს თურმე. თითქმის ყველგან კანცელარიაში ესლა ქა-ლებს ექირავებენ თურმე სამუშაოდ. საპოლიციო გამკეობაშია-კი ქლუ-ბი არიან თურმე გადამწერლები და საქმის მწარმოებლები.

ალბანხვამიის სამეფო

მთელის განათლებულის კაცობრიობის ყურა-დღება ამ ყმადა ოსმალეთისა და სა-ბერძნეთის ომს აქვს მიპყრობილი. ერთი ვითაველება ეს საქმე, რა შე-დეგი მოჰყვება მას, ყოველის ამის შესახებ ვერ-ჯერობით გადაწყვეტი-არაიან არას ამბობს და არც არაფ-რის თქმა შეიძლება. ეს-კი ყველასა სწამს, რომ საბერძნეთი კიდევ რომ დამარცხდეს ომში, მიწა-წყლის და-მარცხის შიში მიიწევს არც, რად-გან დღინსახელმწიფონი ოსმალეთს ამბობებდა პოლიციულებს და ვა-ნ-დარმები ვაგზავნა მომქმედ ჯარში და პოლიციულების მოვალეობის შე-სრულებას მოკლაქმება იქისი. ასეთი მოქმედება, რაღა თქმა უნდა, უკიდურესის ვაჭირებებით არის გა-მიწვეული. მაგრამ ეს კიდევ არაფე-რი. გუშინდელმა დღემამდ გვაცნო-ბა, რომ ათინაში ხალხმა სიამაირ იარაღები დიტაცა მალახიბილგან და სამინისტროს ისე გაუშურდა საქ-მე, რომ უთუოდ სასაბურთილგან უნდა გადადგეს. თუ ეს ხმა მოათა-ლოა, მართლაც რომ ერთობ არეულ-დარეულია საბერძნეთის საქმე, რომლის მოწყობა და მოვარება მხო-ლოდ გარეგან ვაჭრობებს შეუქ-ლიან.

როგორც ღღენებდომდის მოსულ ცნობებიდანა მსჩანს, ვერ-ჯერობით ვაგზავნება ხმელეთის მხრივ ოსმა-ლეთის ჯარისა რჩება. ამ უკანასკნე-ლმა ვაგზოვალმა საბერძნეთის საზო-გადოერ ტრაკოლოს ხეობაზედ, ზედ-ზედ დიპყრა მველეთ, ლიგარია, გოროზო, ვალი, ტრანავოსი, აბარა და საბერძნეთის ჯარის მთავარ-სად-გუერი ქალაქი ლარისა. ეს უკანას-კნელი მწ ვერის ნაწინდელ ოსმა-ლეთისა და საბერძნეთის საზღვრი-დან. ასეთი ვაგზავნება ოსმალეთის მხედრობის ხმელეთზედ მოსალო-დნელი იყო: ერთი იმიტომ, რომ ოსმალეთს 90,000 ჯარის-კაცი ეყე-და სასულავრულ-საბერძნეთის-კი 75,000; მეორე იმიტომ; რომ ოსმალეთის ჯარი უკეთ არის ვაჭრითილი, უფ-რო დახელოვნებული სარდლები-კა ჰყავს და ამისთანავე შეთავაზი-არებულად უკეთ არის და მესამე იმიტომ; რომ ოსმალეთის საზღვრე-ბი, სიდაც ამ უკანასკნელის ღმჭე-ბი იყო დაბანაკებული, ერთობ მთა-გორიანი და მიუღებელი ალბი, რომლის ხელში ჩაგდება, საბერძნე-თის ჯარს-კი არა, ამაზედ უფრო ძლიერსა და დახელოვნებულს ჯარ-საც ვაგზავნებდნენ. საბერძნეთის პო-ლიციო თესალია-კი ხელის გულივით ვაგზავნებდნენ. საბერძნეთის პო-ლიციო მღვდლები მოკიდებული ღა-რისამდე თანდათან დაბედავს; მხო-ლოდ იმის იქით-კი ფარსლოსკენ მთა-გორიანი ადგილები იწყება, აქე-

დგან ევლოტინომდეკი და იმას იქითაც ვოლომდე ისევ ვაკეა, თუმცა ცოტა-ცოტა თანდათან მალდებდა. აი ამის გამო ოსმალეთის ჯარს მუ-დამ მილოდინი ადგილი ექიარა და ზე-ბერძნეთისათვის თავზედ ჰყავდა წამო-ხდარი. ასეთმა სტრატეგიულმა უპო-ბატესამა ოსმალეთის ჯარს ღიდად შეუწყა ხელი, საბერძნეთის მხედრობა ზედი-ზედ წინ წაერეკა და თესალიის კარგა ბლომა ადგილი ასე მცირე ხნის განმავლობაში ხელში ჩაგდდა.

საბერძნეთის დიდი იმედი ჰქონდა თვისის ფლოტისა და აგრეთვე იმი-სიც, რომ არხიბლავის ექმნულგნსა ღ მკველინას აეგაგანებოდა. ომის დაწყების პირველს ხანებში მარ-თლაც ამბავი მოვიდა, რომ ხიოსის, სამოსისა და მიტელენეს მკვიდრი ამბობებდა მოახდინესო. ამის შემდეგ კიდევ ღებამე გვაცნობა, რომ სა-ბერძნეთის ზღვისაშენა ჯარმა პრევეზე და ფლივიადისი დიპყრობა. მაგრამ აფ-ერი, რამდენამდე დიპყრენელი და ღა-რ-ავითარი ამბავიარ მოსულია საბერძნე-თის ფლოტის მოქმედების შესახებ; იმის შესახებაც აღიარა იმის რა, რა მდგომარეობაში არხიბლავისა და მკველინის მკვიდრნი.

თუმცა ყოველი ცნობა იმის მი-მინარეობის შესახებ მომეტებულ ნაწილად ოსმალეთის წყაროები-დან მომდინარეობს და ყველის სე-სხვითი ვერ ერწმუნება კაცი, მაგრამ საზოგადოდ საბერძნეთის რომ ოსმა-ლეთზედ მეტად უჭირს საქმე, ეს ყოველივე ექვს ვაგრეკა. ამას წინად ამბავი მოვიდა, რომ საბერძნეთის მთავარბამ პოლიციულებს და ვა-ნ-დარმები ვაგზავნა მომქმედ ჯარში და პოლიციულების მოვალეობის შე-სრულებას მოკლაქმება იქისი. ასეთი მოქმედება, რაღა თქმა უნდა, უკიდურესის ვაჭირებებით არის გა-მიწვეული. მაგრამ ეს კიდევ არაფე-რი. გუშინდელმა დღემამდ გვაცნო-ბა, რომ ათინაში ხალხმა სიამაირ იარაღები დიტაცა მალახიბილგან და სამინისტროს ისე გაუშურდა საქ-მე, რომ უთუოდ სასაბურთილგან უნდა გადადგეს. თუ ეს ხმა მოათა-ლოა, მართლაც რომ ერთობ არეულ-დარეულია საბერძნეთის საქმე, რომლის მოწყობა და მოვარება მხო-ლოდ გარეგან ვაჭრობებს შეუქ-ლიან.

შვილი კონსტანტინეოლიდან

(საყვარისი კონსტანტინესისგან)
აქ ვაგრცელდა ხმა, რომ ვაგრი-ბო-ლდის შვილი ოკი ათასი კაცი თე-სალიის საზღვარს ვადავო, ამბობენ, რომ აქედან ვაგვილო-კავკასულ საზღვარისაგან შენდგარა ვაჭრობა-ორბო-ცა ათასი კაცისაგან და შეერთებულან მკველინეთის მო-კიდებებთან, რომელსაც თათსოლის ვადაც თეკი-მკველინეთი. იმი ბე-რძნეთა და ოსმალთა შორის, რო-გორც აქაური ვაგვთები იუწყებიან, ვაჭარ ა შეჭრებულა. თუმცა ბერ-ძნეთი უკვე თათის საზღვრშივე ჩა-რუკეს ოსმალეთში, დასძენს ოსმა-ლური ვაგვით, მხოლოდ ამით არ ვადაწყვეტდა საქმე, ყურბან-ბაი-რამობას ათინაში ვიქმნებოთ. პირ-ველდ საქმეების მიზეზად ვაგრი-ბო-ლდისა და თეკის ასახებებენ. ამ-ბობენ, ვითომ ბერძნის სათადგო-ჯარის მონაწილეობა არ მიეღოს. ბე-რძნეთის თავ-მოწონებას ზომა არა

აქვს, ყველა დარწმუნებულია, კონსტანტინეოლის ავიღებო. აქ იმისაც ამბობენ, ვითომ წინდამ ათინის მთას რუსეთი იწყებდა და კრიტიკა, თუ საგარეო რუსეთის მომზადება, იმის მისკემენ, თუ არა და, ინგლისის დასაყუთრებელია. აქ იმ აზრისანი არიან, რომ ბოლოვარია ემზადება საომრად. ერთი სიტყვა, აქ ეხლა ძალიან პატრონს ვეღარა ცნობს.

ეს არის მოვიდა კრიტის კუნძულიდან ერთი აქაური საცხილი მოხელეთაგან, რომელმაც საშინელი ამბავი გვიამბო: კრიტის მდომარეობა, სოქვა მან, შეუძლებელია კაცმა გავიგოს. მგამობხინი გაუდგინათ ტყეში უმკურნალობა არიან. ქალაქი კანდიაში შეუყვანიათ ყველა სახელმწიფოებს ექვსს-ექვსსი ჯარის-კაცი და ყველა ესენი ცალკე-ცალკე სდგანან. ერთმანეთში ამ ჯარს არავითარი მგობრული კავშირი არა აქვს. ყველა თავის ნებაზე მშობლებს. ამ უთანხმოების მიზეზით ბერძენთა ჯარის მმართველი პოლიკოენია ვასილი ველოლომს, თავს ეცემა დრო გამოშვებით და მუსრს ავლავს. ყოველდღი მისვლა-მოსვლა შეტრეხულია. საეპურია და სამოგზავრო გემები აღარ დადიან. შეუძლებელია, თუ არ საომარის ეგრობის გემით, რომ ვინმემ მიაღწიოს იქამდის. პერკისა და კრის შუა ვანუწყებელი დადის სტაკიონერები საფარგეთისა და ავსტრიისა და არაის გემს კრიტისკენა უმეცვებენ. რაც შეეძლება ბერძენთა გემს, ის ხომ კრიტის რომელსავე ნავთსადღურს მხალხობლად ცერ გაუვლის.

ჩემმა მეგობარმა გახტა «Мировые Отголоски»-ს კორესპონდენტმა უთხრა ამ ახალ მოსვლას:

— მაშ კარგი იქნება, რომ რაც შეიძლება ჯარის წყვილი კრიტში, გთხოვთ, მომიხერხოთ როგორმე, რომ მივალწოთ იქამდის.

— რას ჩქარობთ, ყმაწვილო? თქვენ გგონიათ, ასე ჩქარა ვთავადებდა კრიტის საქმე?.. ერთიანად. ჯერ კიდევ დღესაც ვასტარ კრიტის ასეთი მდომარეობა. თუ მაინც და მაინც არ იშლით წასვლას, აქ ეხლა არის ერთი კარგი შემთხვევა: ყველა სახელმწიფოს ნება-რთობით ამ დღეებში უნდა წავიდეს ტრესიტრიდან ერთი გემი ლოდის კომპანიისა, რომელსაც იქნება გამართული ოპერატორი, იმითიწადი, ტრესიტრი მიხვალთ და იქიდან როგორმე მიხვწეთ კრიტის ნავთსადღურამდის. მეც აქედან მოკვამ რამდენსავე წყვილის იტყობს წარმომადგენლებთან და შემდეგ-კი უკან იტყობს. მხოლოდ რად გსურთ იქ წასვლა, არ მესმის. თუ იქიდან წერას ჰფერებოთ, ეგ მოუხერხებელია, რადგან ფოსტა თვეში ორჯელ ძლივს მიდის იქ და ისიც ჯავშნიანის გემების შემწეობით.

რამდენისავე ხნის შემდეგ თათრებმა წაართვეს ბერძენებს ოთხი ზარბაზნი და დიპლომის რამდენიმე ტყვე. მაკედონიის ჯარის მმართველი ფაშა ყოველ საათში დღეებშია ჰვანდის. ბერძენები მოსვენებას არ გვაძლევენ, ნება მოვკვებით ევბროლოთ, თორემ ჯარს თავს ვერ უმაგებებო—

ძალიან არიან აღუცებულნი. აქედან ჯერ ომის დაწყების ნება არ მოუციათ, მარტო ბრძანება აქვთ ვაგზავნილი, რომ ბერძენები სახლვარ შეიქნათ არ შემოუშვათო. როგორც ეტყობა, საქმე ძლიერ იწყებდა ინსაცვება. აქ თითქმის საშინო აღარ არის-რაო, ირწმუნებიან ევროპის წარმომადგენლები და იმათს-კი სახელმწიფოებზე ზღვასწინებდა რადიკალები. საკვირველია, ღმერთმანი, რან არ შეთხზავს ბრბო: ჯერ ამბობდნენ, რომ ვითომ მთელი ევროპა რუსეთს უნდა დაეტკოსო და ეხლა ამბობენ, ყველა ინგლისს უნდა წაეკიდოს, რადგანაც არეულობის მოთავე ის არისო, ათას ნაირი აზრი ტრიალებს ხალხში, დღეს ერთი ჰგონიათ, ხვალ სხვა.

მეტი რაღა დავტყობო, — გაიძახიან აქაურები: ჩვენი გამწარებული სიკაცობლე უნდა უნდა მივანდლოთ. ასე თუ ისე, თუმცა მატერიალურად აქ ცხოვრება შეუძლებელი გახდა, აღარაფერში ბოვება აღარ არისო. მხოლოდ კიდევ კარგი, თუ-კი თავისის ნებით დაიხიბებიან. ჯერ-კი შევიღობა სტამბოლში, მერამ ვი ამისთანა მშვიდობას, საცა ერთი კატის დაქვავლებს შეუღობა მთელი ნაწილი ქალაქისა შიშით ფეხზე და აყვინას.

ღლით დღე ვეწვრავებო და ვიწვრავებო თავისუფლებით. წინდამ საზავრო ბილეთის ასაღებად შესაძლებელი იყო მოსამხატურ ვაგვეზავნათ, ახლა ეს აღარ შეიძლება. თუ თითონ პარის-პირ არ გამოუხადლი ყველგან, ისე ბაშორთან არ მოკვცენენ და ეს ხომ შეუძლებელია, მეტრად ქრისტიანისთვის. გარდა ამისა, რომ აქვე ახლო-მახლო უსასილელი ბაშორით ხუთი მანეთი დაგვადებოთ, არც და სამი დღეც მოუღლებით იმის აღებას: ჯერ უნდა ილით მოწეობა იმ განყოფილებიდან, საცა ხართ ჩაწერილი, ეს ღირს ათი შაური, მხოლოდ თუ მანეთი არ მიეცეთ, — ამ დღეს გეტარებენ. თუ ღმერთი შეგეწიოთ, ამ მოწეობას ერთს დღეში აიღებთ, თუ იპოვებთ «სტალიტა», რომელსაც არც აღგებოთ აქვს დაღინებული და არც სახე-არ იშლით წასვლას, აქ ეხლა არის ერთი კარგი შემთხვევა: ყველა სახელმწიფოს ნება-რთობით ამ დღეებში უნდა წავიდეს ტრესიტრიდან ერთი გემი ლოდის კომპანიისა, რომელსაც იქნება გამართული ოპერატორი, იმითიწადი, ტრესიტრი მიხვალთ და იქიდან როგორმე მიხვწეთ კრიტის ნავთსადღურამდის. მეც აქედან მოკვამ რამდენსავე წყვილის იტყობს წარმომადგენლებთან და შემდეგ-კი უკან იტყობს. მხოლოდ რად გსურთ იქ წასვლა, არ მესმის. თუ იქიდან წერას ჰფერებოთ, ეგ მოუხერხებელია, რადგან ფოსტა თვეში ორჯელ ძლივს მიდის იქ და ისიც ჯავშნიანის გემების შემწეობით.

რამდენისავე ხნის შემდეგ თათრებმა წაართვეს ბერძენებს ოთხი ზარბაზნი და დიპლომის რამდენიმე ტყვე. მაკედონიის ჯარის მმართველი ფაშა ყოველ საათში დღეებშია ჰვანდის. ბერძენები მოსვენებას არ გვაძლევენ, ნება მოვკვებით ევბროლოთ, თორემ ჯარს თავს ვერ უმაგებებო—

მის მიტროპოლიტები არ ინდომებენ, და დარბევა ეფესის მიტროპოლიტი. ის იყო, ეს წერილი გავთავავე, რომ ხმა ვაგვარა: «დღეს საათის ორზედ ეფესის მიტროპოლიტი კონსტანტინე ამირჩიის კონსტანტინე-პოლის პატრიარქადია!»

იასე რაველი

დამეგვირდი

(გერტებში)

გატე ისე საღვთისადა ანაფერს აწვადის სსსსს, როგორც ხელებს — როგორ ხელებს ცარდადი აჭკის.

კანია და ბუღი — ათიქმის მთელი შინაწისა შოთაფლია ისტორიას.

ჭკუა ჭახუკასა მოსუბუბულობასა.

შუნალ-გახითიმიღა

ამთერბილი ამბები.

ხნის წახვლის და დარგვას ელექტრონი დიდად ჰშეღის თურქი. მეტრები გონივად საშუალებას ურჩევენ მიმდარალ კაცთა და ქალთ, პრავდისკარებს, გვიძობებს, ლექსების მეთხვევით, ორატორებს და ჯარის უფროსებს, რომელთაც ხმა, რასიმე მიზეზისა გამო, ხავრდნიათ ანუ დახრწიანობია. მეტრები და განიემ ამას წინადა გამოუცხადებ საფარგეთის მმართველი ავადმჯობ, რომ ჩვენის წესით მხარბული ელექტრონის ძალა აღუგუნეს ადამიანს და-კარგულს ხნას და უწინდელსავე ძალასა და განსაკუთრებულს ხშირადებს აძლევს. ამ წესით ოღონდ-კი ისეთს ხმა დარგულს მიმდარალს უწამლავ, რომელთაც ყლი რომელსავე სენით არ აქვთ დადავდებულული და ჯან-მთელი არიან, და ისევე დაუბრუნდება ხმაო, წაშობა ამ ელექტრონით იმაში მიგობარობას, რომ ავადმჯობს, რომელსაც ხმა უნდა შეუგებდეს ანუ გაუწაროდეს, განკურნებულს კვამზედა სავამ და ამ მგობარობაში იტყუებულს ჰყოფენ შესუნთქოს ელექტრონის ძალა, რომელიც გამოდინარება ელექტრონის ძალით გახდებულ ერთგვარ ჰაობიან მეტრისას კარგებენ. ამ მეტრებს ლათინურად ეწოდება *Typha latifolia*. მეტრები და განიემ ის საშუალებას რამდენჯერმე უკლიათ და ამბობენ, დანამდებებით დაწერწმენით, რომ ჩვენ მიერ გამოიზარა წესით ელექტრონის ძალის ხმაგება ჩქარა უბრუნებს ადამიანს ხმას ისე უწმენდაც და უღლიერებს, რომ ზოგეთი ავადმჯობებს, რომელთაც ეს საშუალება რამდენჯერმე სცადეს, უფრო წინდა და მალა-ღი ხმა მიეცათ, ვიდრე წინდა ჰქონდა ავადმჯობად.

ეხლა სამყურნალო მეტრებებაში, როგორც ვიცი, დიდად აუასებენ შედლებული სისხლით წაშობას, აქვას ამა თუ იმ სენისა და ასეთი წესი წაშობისა უნდა გამოიყენებოთ თითქმის ყველგან, თვით აქამდე უეწრებულად ცნობად სპირიტუალის-კი, ერთს ფრანგ ექიმს ასეთივე წაშობის წესი უმანაო ხელ-აღებულ ლოთების განსაკურნავად. ერთის კერის განსაღებებაში სპირტა შესუნთქება ორის ძალიანობისა და იმათგან აღებული შედლებული სისხლი აუტრავს კანს ქვეშ შესუნთქებოვ ერთის ხელ-აღებულის ლოთის კაცისათვის. ეხლა ეს ფრანგი ექიმი აცხადებს, რომ ჩემს წამლისას კარგი შედეგი მოჰყავს. როგორც ვიხილავთ, აგრეთვე სულთრად ავადმჯობე უკეთესს მგობარობაშია, ვიდრე წინდა იყოთ. მეტრად დიდად თუ არა იმისა მსხუღება არაყის ხმა და ჩვეულებრივ ლოთობა, ამისას-კი არაყის ამბობს.

დეკემბერი

(რუსეთის დეკემბრის სავეტრისაგან)

17 აპრილი

პეტრბურში. 16 აპრილს მარის თეატრში სავენგო წარმოდგენა იყო ავსტრიის იმპერატორის პატივსაცემად; წარმოდგენის ბალეტი «მძინარე ტურფა».

ბაქო. როტმილის შადრევნები შესდგა. ცეცხლი ჩამქალია. ცეცხლი მოკლებულს გაზებს მიწა მიაცარეს. ცეცხლის დაქობის დროს 26 მუშაკმა დაიშვა ფეხები. ზარალი დაახლოებით 6 მილიონ ფუთამდე ნავთი იქნება, დამწვარ მანქანების გარდა.

კონსტანტინოპოლი. „იკედის“ დეპუტატი ნაუწყებია, რომ საბერძნეთის ჯარმა და მკიდრის უმეტესმა ნაწილმა თავი დაანებეს ტრიკალის დეოლოს, სადაც უკვე მოვიდა ისმალეთის ცხენოსანი ჯარიო.

კონსტანტინოპოლი. როგორც ოსმალეთის წყაროებით მიღებულ ცნობილებიდან ჩანს, ვასოსის ჯარში წეს-რიგი უტყუელოა და ამ ჯარსა და მეამბოხეთა შორის უთანხმოება იჩენს თურმე თავს.

პარიზი. ტულონიდან იუწყებიან, რომ კრიტისკენ ახალი ჯარი გაიგზავნა ქვეითი და არტილერიისაო.

მბარბურში. უმალდრო ბრძანება: ავსტრიის ერცჰერცოგი ოტტონი დანიშნულ იქნა ლუბენის მი-24 დარაგუნთა რაზმის შევად.

დასაზღვევლ საზოგადოების „რუსეთის“ მეტეიტოა საზოგადო კრებამ დაამტკიცა ამა საზოგადოების 1896 წლის ანგარიში. დასაზღვევი გარდასახალი საზოგადოებას შესვლია 10,160,452 მან.; დასაზღვევი გი-თიანა და გადსაზღვევი გაუტოია 6,397,078 მან.; სათადარიგო მოგვე-ბაში ჩაირცხულია 3,168,390 მან.; მეტეიტოა დიდიდენს ყოველ აქციის შეადგენს 19 მან.; ძირის თანხას გარდა, საზოგადოების სათადარიგო თანხანი 1897 წლის პირველ იანვრისათვის შეადგენს 24,970,697 მან.

წილიში რედაქციის მიხარტი

გახტე „იფიჩის“ 57 №-ში „კახელი“ სურის კავაგიდან, სხვათა შორის, გიომის კრება ხანია თვალურს აღდგენეს ჩემს მოწამებებს გალობას, მაგრამ ვერბარისა წარმადებებს ვერ ამჩნევ, ამიტომ კორესპონდენტა აცხადებს სურვილს, რომ მიეცეს ყურადღება ამ გარემოებასა. ჩემი იმდენად უვიცი არა ვართ, რომ სამართლიანი და საბუთიანი შენიშვნა სურავდებოთ ამ მიგინებით, მაგრამ თუ რომელიმე შენიშვნა სინამარღს მოკლებულია და თუ მან შეუძლიან საქმისა და გერეობის ამ მკიდენ დაჯეროს, მაშინ კი ითქვამებოთ შეგეგნებით ასეთი ვა-კეთ ამ შემთხვევაში ბან კახელს და ვაგინ-ლოთ იგი, რომ საქმე სრულიად ისე არის, როგორც თვითონა ბრძანებს და მა-

შასადამ ვერც თვალური უდგენბია კარ-გად გალობა და მისი წარმატებისათვის, ჩვენ ძალიან იშვიათად მოგვხვდება ხოლმე საჯაროდ გალობა მოწამებით, ისიც ან წლიური აქტის დროს სკოლაში და ერთხელ თუ ორჯელ ვაგსილში წარგახედ. ამ შემთხვევებისათვის ყოველთვის შეძლებისა დაგვარად მომზადებული იყავს მოწამეთა-გან ხორა და ვაგალობებით მისი საგალობელს, რომლის გალობაც უნაყოფილად შეუძლებელია. ამ სამის წლის წინადა 14 იანვარს, როცა მწირველი ბრძანდებოდა მისი მეფე-ფეხა კავკასია და მოხლოის ვისკოპოზი ვლადიმირი, რუსულ ხორასთან ჩემის სკოლის მოწამეები გალობდნენ ქართულად, მდებდელთათვის ქართულად გალობა მოეწონა და ქაღების დროს, სხვა შორის უთხრა შეტრეხების ქართულად, რომ თქვენთან ერთად მეც მოხარული ვარ, რომ თქვენი შეილები დღე-ენახედ ასე მწყობრად აღდგენ ღმრთისაო, ხალხსაც კარგად მოეწონა მოწამეების გალობა, ორის წლის წინად, როდესაც საჯაროდ დაგვიდგინეს ავადმჯობ სკოლაში ბან სახლო სკოლის დირექტორისა, ინსპექტორებისა და 30 მასწავლებელთა თანადწრებით, ვაგალობების შემდეგ მოწამეების გალობა დაკლები იქმნენ გალობაში და ასე ჩასურეს მრეწველთა მისხენებაში: „ВНОВИ УДОБЛЕННЫМИ НАЙДЕНО И СТРОИТЬ ГАРМОНИЧНОЕ ПННН НА РУССКОМ И ГРУЗИНСКОМ ЯЗЫКАХ“ (იხ. „სტრუქტურალური კავსიის სამოსწ. ოლქის მზრუნველის“ № 3, 1896 წ.). შარშინელი შენიშვნები, რომელიც შეეხება გალობის საქმეს და რომელიც ჩაწერილია სკოლის სა-რგებოთა დავარაში ინსპექტორისა და დირექტორის მიერ, იმსხვედრებოდა, რომ გალობის საქმე მთავრად კარგად ყოფილა და დასწრებელი, წელს უნდასწრებულ მარტში მომდარ რგებობის დროს ბანა ინსპექტორისა, როცა მოიპოვოს რამდენიმე საგვლუსო და საერთო საგალობელი და სიმღერა, ანდარი აზრი ჩასწერა სარგებო წიგნში: „ПННН ведается въ методическомъ отношенiи правильно, ученики поютъ на три голоса довольно стройно“. ხალხსაცანაც ყოველთვის კარგი ხმები გვიმენია გალობის მოსმენის შემდეგ.

კერისა, 30 მარტს, როდესაც უთანხმო ქართული წერა ვერ შესრულებული გასდგინა ცეცხლსაში, წარის შემდეგ რამდენიმე ქართული და სომხური მოგედენე ხმითა და მადლობას მიხვდებდნენ ხორის კარგად ვაგებობისათვის. ეს ხე-მით მოყვანის ცნობები სრული საბუთი უნდა იყოს იმის დასამტკიცებლად, რომ ამ სამართლის წლის განმავლობაში გალობის საქმე ყოველთვის სასუფელად და რიგანავე ყოფილა დადგენილი, აქედან ჩანს, რომ ერთსა და იმავე საგნის შესახებ ხვდომ ნაწინებდს სხვა აზრისანი არიან და ბანი კორესპონდენტი კიდევ სხვა აზრისა არის. რასაც ვერბარია ყველა უფლებდა აქვს თავისი აზრი გამოთქვას, მაგრამ ისიც სასურველია, რომ კორესპონდენტმა თავისი აზრი გარკვევით წარმოადგინოს. მაგად ბან კახელს, რომ თქვენი ყველა საგალობელი, რაც სკოლაში წარგალობის დროს, ვერა ჰვალდებოდა, ჩვეუც დაუეწრებოთ, რადგან ამის საჭიროება, ამაზედ მოკლებულ დემის საჭიროება არ მიგაჩნდა. ამის შემდეგ-კი, თუ ღმერთმა იწყება და კავაველ ქართულად მოეცა შეღებოთ თავითი დღე-ენახედ მოწამე-ლოთის მომხმენის სამღებლო, მაშინ სრული იმედია საგალობელი მტერი რიტების შესწავლაც აუცილებლად მოხერხდება და მდებრი ხორის დაარსებაში მან იმედია ბანი კახელი ხელს შეუწყობს რედაქციის საქმეში, რადგანაც როგორც ეტყობა, ვაგსილის მოყვარული ყოფილა და მისის ავ-კარგის მკაცრად. დღეს-კი სრულიად უსუფელად იქნება მოიხილვის კაც-მა ისეთი ხორა, ისიც ბანა მოწამეთა-გან შემდგარი, რომელიც ყველგან უნდა გადგებოდა. ისიც უსაბუთოდაა უნდა იყოს, რომ უსაბუთოდ უსაბუთოდ ვინმე მასწავლებლის, რომ გალობას წარმადება არ შეუძლებოდა, როდესაც ამ შრომას მასწავლებელი სკოლაში და სკოლის გარეეთა თითქმის სრულიად უსუფელად უწედა და საქმეც, ასე თუ ისე, რიგინად აქვს დადგენილი.

ლ. ბაქაძე